

PUBLICATIE VAN HET ECDC

Jaarverslag van de directeur 2011

Samenvatting

In 2011 is het ECDC erin geslaagd zijn werkprogramma grotendeels uit te voeren. Terzelfder tijd werd het productiever, versterkte het zijn structuren en werkte het aan de verdere ontwikkeling van zijn partnerschappen om tegemoet te komen aan de noodzaak van een krachtiger antwoord op de dreiging van overdraagbare ziekten in Europa. Naast de presentatie van de voornaamste verwezenlijkingen van het Centrum in 2011 bevat dit jaarverslag in bijlage 1 tabellen waarin de uitvoering van het werkprogramma 2011, zoals in november 2010 goedgekeurd door de raad van bestuur, uitvoerig wordt weergegeven.

Middelen

De kernbegroting van het Centrum daalde van 57,8 miljoen EUR in 2010 tot 56,6 miljoen EUR in 2011 (-2%). Vanaf 31 december 2011 beschikte het ECDC over een permanente personeelsbezetting van 270 personen (tijdelijke functionarissen, contractmedewerkers en gedetacheerde nationale deskundigen).

Werkzaamheden op het gebied van ziekten

Het ECDC is hulpmiddelen blijven ontwikkelen voor wetenschappelijk werk, surveillanceactiviteiten, databanken en netwerken en heeft verder capaciteit opgebouwd en opleidingen georganiseerd voor de zes ziektegroepen die tot zijn bevoegdheden behoren. Dit stemde overeen met het jaarlijkse werkprogramma en de strategieën voor ziektespecifieke programma's 2010–2013, die in 2009 door de raad van bestuur waren goedgekeurd.

Wat **antimicrobiële resistentie en ziekenhuisinfecties** betreft waren de belangrijkste gebeurtenissen in 2011 de integratie van het Europees Netwerk voor de surveillance van de consumptie van antimicrobiële stoffen (ESAC-Net) in het ECDC en de ontwikkeling van een module voor het **Epidemisch intelligente-informatiesysteem (EPIS) voor antimicrobiële resistentie en ziekenhuisinfecties**. Het ECDC stelde ook een risicobeoordeling op inzake de verspreiding van carbapenemaseproducerende *Enterobacteriaceae* (CPE) via patiëntoverdracht tussen gezondheidszorginstellingen, met speciale nadruk op grensoverschrijdende overdracht, evenals een actualisering van zijn risicobeoordeling inzake de verspreiding van New Delhi-metallo- β -lactamase en de varianten hiervan binnen Europa. Een andere belangrijke gebeurtenis was de vierde, door het ECDC gecoördineerde jaarlijkse Europese Antibioticadag in november 2011. Deze gebeurtenis, met extra aandacht voor de toenemende resistentie tegen laatstelijnantibiotica, kreeg in heel Europa veel media-aandacht, met in totaal 611 artikelen tussen 15 oktober en 15 december 2011. Tot slot heeft het ECDC in samenwerking met Euronews een documentaire uitgebracht over Europese patiënten en hun verhalen over hoe infecties met dergelijke multiresistente bacteriën hun leven hebben beïnvloed. Bij uitzending over een periode van zes maanden zal deze documentaire naar schatting 12 miljoen kijkers bereiken.

Inzake **opkomende en door vectoren overdraagbare ziekten** heeft het ECDC het netwerk voor medisch entomologen en volksgezondheidsexperts op het gebied van door geleedpotige vectoren overdraagbare ziekten

(VBORNET) geconsolideerd. Het netwerk stelde geactualiseerde verspreidingskaarten op voor invasieve muskietensoorten en hun surveillance, en heeft ook een begin gemaakt met de validering van gegevens voor andere vectorgroepen (zandvliegen). Op grond van een in 2010 uitgevoerd onderzoek naar de activiteiten en behoeften van de lidstaten werden richtsnoeren ontwikkeld voor de surveillance van de belangrijkste exotische vectoren van ziekten bij de mens. Wat betreft door teken overgedragen ziekten heeft het ECDC zijn samenwerking met experts vooral gericht op de meldingsplichtige status van deze ziekten. Inzake door muskieten overgedragen ziekten werden wekelijks verspreidingskaarten opgesteld van bevestigde humane gevallen van West-Nijlkoorts in de EU en de buurlanden. Het ECDC-netwerk voor geïmporteerde virusziekten ten slotte heeft zijn activiteiten toegespitst op de maatregelen bij uitbraken, op externe kwaliteitsborging en op specifieke opleidingen voor microbiologen in de lidstaten.

In het programma voor **door voedsel en water overdraagbare ziekten en zoonosen** reageerde het ECDC snel op de ernstige nationale uitbraak van Shiga-toxine-producerende *E. coli* in Duitsland door het opstellen van risicobeoordelingen, regelmatige epidemiologische updates, het organiseren van klinische en laboratoriumondersteuning en nauwe samenwerking met de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA), de Commissie en de lidstaten. De uitbraak had ook effect op reizigers uit andere landen. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een technisch platform voor gegevensverzameling betreffende moleculaire typering binnen TESSy hebben goede vooruitgang geboekt.

Op het gebied van **seksueel overdraagbare infecties, met inbegrip van hiv/aids en door bloed overgedragen virussen**, heeft het ECDC samen met het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EMCDDA) een richtsnoer gepubliceerd voor de preventie van overdraagbare ziekten onder injecterende druggebruikers op basis van evidence-based preventieprogramma's en deskundig advies. Het eerste surveillancerapport inzake soa's met daarin opgenomen gedurende 20 jaar verzamelde gegevens over vijf soa's, is gelanceerd. In dit rapport komt de huidige heterogeniteit in zorg en casusmelding tot uiting en worden de problemen belicht waarmee verbeterd inzicht in de soa-epidemiologie in de lidstaten gepaard gaat. Euro-GASP liet een aanhoudende bedreiging zien van multiresistente gonorrhoe. Er werd een versterkte surveillance voor hepatitis B en C uitgevoerd en voor de eerste keer werden er gegevens verzameld. Om de lidstaten te ondersteunen bij versterking van toekomstige preventie- en controleprogramma's werden verscheidene projecten gestart.

Wat **influenza** betreft organiseerde het ECDC samen met het Regionaal Bureau voor Europa van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor EU-landen drie workshops over de paraatheid bij een pandemie, terwijl een vierde workshop voor niet-EU/EER-landen door de WHO werd verzorgd. Dit jaar stelde het ECDC een nieuwe influenzatoolkit samen voor het grote publiek en gezondheidswerkers. Het ECDC voerde evidence-based onderzoek uit naar de implicaties van influenza-immunisatie bij kinderen en zwangere vrouwen. Daarnaast heeft het ECDC de Europese surveillance van door influenza veroorzaakte gevallen van ernstige ziekte en sterfte verder versterkt. Op het gebied van seizoensgebonden influenza heeft het ECDC een risicobeoordeling opgesteld voor het seizoen 2010–2011, de communicatiewerkzaamheden geconsolideerd en de lidstaten en de Europese Commissie geholpen bij de uitvoering van de aanbeveling van de EU-Raad Volksgezondheid van 2009 inzake de vaccinatie tegen seizoensgebonden influenza evenals bij VENICE-onderzoeken naar vaccinatiebeleid en -graad (pandemische en seizoensgebonden influenza).

Op het gebied van **tuberculose** zijn er voor de Europese Unie geldende normen ontwikkeld voor de zorgstandaarden bij tuberculose en patiëntgerichte standaarden bedoeld voor artsen en volksgezondheidmedewerkers die in april 2012 worden gepubliceerd. Het programma coördineerde met succes activiteiten in het kader van Wereldtuberculosedag, met activiteiten rond het probleem van tbc op de kindereleeftijd. Er is verder gewerkt aan het opstellen van een evidence-based ECDC-richtsnoer, dat zich in 2011 richtte op de ontwikkeling van het contactmanagement met personen met multiresistente tbc.

Belangrijke verwezenlijkingen in 2011 voor **legionella** omvatten de invoering van EPIS voor het ELDSNet, cursussen over legionella en methodespecifieke laboratoriumpraktijken die werden georganiseerd voor deelnemers uit de lidstaten en een enquête over de laboratoriumcapaciteit in de lidstaten. Er is een toolkit ontwikkeld voor onderzoek naar uitbraken van legionella.

Op het gebied van **door vaccinatie te voorkomen ziekten** werd het EUVAC-netwerk met succes overgedragen aan het ECDC, waarmee de overdracht van alle EU-surveillanceactiviteiten aan het ECDC is voltooid. Het ECDC heeft actief bijgedragen aan de ontwikkeling van de Conclusie van de Raad inzake vaccinatie op de kindereleeftijd, die onder het Hongaarse voorzitterschap in gang is gezet. Er is een begin gemaakt met een nieuw surveillancesysteem voor invasieve pneumokokkenziekten in de EU. Het ECDC heeft de veiligheidsbeoordeling van vaccins voor pandemische influenza sterk gesteund, met een onderzoek naar het risico van narcolepsie na vaccinatie met Pandemrix via het VAESCO-netwerk. De derde Eurovaccine-conferentie vond plaats bij het ECDC in december 2011, met 50 deelnemers in Stockholm en 1357 deelnemers online via webcast.

Volksgesondheidsfuncties

Sinds de oprichting vijf jaar geleden heeft het ECDC sterk de nadruk gelegd op de continue ontwikkeling van zijn volksgesondheidsfuncties: surveillance, wetenschappelijk advies, paraatheid en maatregelen, opleidingen en gezondheidsvoorlichting. Nu het ECDC een consolidatiefase is ingegaan, zijn de volksgesondheidsfuncties stevig verankerd. In 2011 heeft het ECDC zijn infrastructuur verder verstevigd en zijn werkwijzen verfijnd, door in combinatie met de ziektespecifieke programma's hoogwaardige diensten te bieden aan onze belanghebbenden en de burgers van Europa.

Surveillance

Vanaf het najaar van 2011 worden met de overdracht van EUVACNET alle voorheen uitbestede speciale surveillancenetwerken gecoördineerd door het ECDC. Het ECDC bood ook ondersteuning aan de TESSy-gebruikers in de lidstaten met documentatie, opleiding en verbeterde functionaliteit van het platform. De procedure voor het delen van TESSy-surveillancegegevens met derden werd uitgebreid en verder vereenvoudigd. 2011 was ook het jaar waarin de meeste gegevens werden verzameld sinds het ECDC met zijn activiteiten begon. Het ECDC publiceerde naast zijn epidemiologisch jaarverslag eveneens 63 specifieke surveillanceverslagen over allerlei ziekten. Ook werd een zeer groot aantal artikelen, abstracts en presentaties gebaseerd op de analyse en interpretatie van surveillancegegevens die in de loop van 2011 werden verzameld.

Wetenschappelijke ondersteuning

In 2011 organiseerde het ECDC de vijfde jaarlijkse ESCAIDE-conferentie in Stockholm, die werd bijgewoond door bijna 600 volksgesondheidsdeskundigen, epidemiologen en microbiologen. Er werden 180 mondelinge voordrachten gehouden en 180 posters getoond. Het ECDC is gevraagd een risicobeoordeling en technisch advies te verstrekken over diverse kwesties, waaronder wetenschappelijk advies inzake de veiligheid van weefsels en cellen. Gedurende het hele jaar is het Scientific Advice Repository and Management System (SARMS) in toenemende mate gebruikt voor beheer en registratie van de verstrekking van richtsnoeren.

Het ECDC organiseerde in november 2011 een bijeenkomst over klimaatverandering waarbij de nadruk werd gelegd op het verlenen van toegang aan vertegenwoordigers van de lidstaten tot een reeks instrumenten voor besluitvormingsondersteuning die het ECDC heeft ontwikkeld voor aanpassing aan klimaatveranderingen. Er werd een gebruiksvriendelijk softwarepakket ontwikkeld dat de lidstaten in staat stelt hun nationale last van overdraagbare ziekten te schatten, uitgedrukt als het verlies aan voor gezondheid gewogen levensjaren (DALY's). In december heeft de presentatie aan de lidstaten plaatsgevonden van deze toolkit en zijn uitvoeringsstrategieën in 2012, evenals van de belangrijkste kenmerken van de BCoDE-methodologie. Het eindverslag van de werkgroep Methodologieën voor evidence-based geneeskunde (EBM) voor de volksgesondheid werd in 2011 gepubliceerd. Hierin worden problemen besproken bij het geven van evidence-based advies in voor het Centrum kenmerkende situaties, d.w.z. in geval van weinig bewijs en tijdgebrek. Het ECDC zette ook een opleidingsprogramma voor EBM op voor volksgesondheid/preventie en bestrijding van infectieziekten voor ECDC-personeel en lidstaten en organiseerde in mei 2011 de eerste cursus voor externe belangstellenden.

Paraatheid en maatregelen

In 2011 werd een nieuw platform operationeel voor de risicobeoordeling van door vaccinatie te voorkomen ziekten. Het ECDC heeft voor één massa-evenement de risico's op overdraagbare ziekten beoordeeld en gevolgd. Er werden 64 dreigingen op EU-schaal gemeld via het EWRS, dat wordt beheerd door het ECDC. In totaal werden 28 dreigingsbeoordelingen opgesteld en gedeeld met de lidstaten. Het ECDC heeft ook deskundigen ter beschikking gesteld om de lidstaten te helpen bij het nemen van maatregelen bij uitbraken van malaria en West-Nijlkoorts in Griekenland. Buiten de EU waren ECDC-deskundigen op locatie in Haïti tijdens de cholera-uitbraak na de aardbeving op 12 januari 2010.

Op grond van de uit de uitbraak van *E. coli* (STEC) in 2011 getrokken lessen heeft het ECDC zijn interne operationele plan voor gebeurtenissen op het gebied van de volksgesondheid (PHE-OP) herzien. Het ECDC organiseerde een aantal workshops over simulatieoefeningen voor ECDC-medewerkers en deskundigen uit de lidstaten. In 2011 organiseerden ECDC en Europol een workshop met de naam 'European perspectives for interagency cooperation in the field of CBRN-related threats and risks (EPICO)' (Europese perspectieven voor samenwerking tussen agentschappen op het gebied van aan CBRN gerelateerde dreigingen en risico's). Andere relevante agentschappen en instellingen werden uitgenodigd voor een uitwisseling van recente samenwerkingsstrategieën, het benoemen van mogelijke lacunes en voor het ontdekken van nieuwe mogelijkheden en potentieel. De workshop droeg bij aan de verdere bevordering van interoperabiliteit en synergie inzake paraatheid en hield zich bezig met de signalering van en de reactie op opzettelijke CBRN-dreigingen en -gevaren.

Opleidingen

Er vonden opleidingsactiviteiten plaats voor capaciteitsopbouw, waaronder via tweejarige beursprogramma's zoals EPIET en EUPHEM. Na de evaluatie van EPIET werd een 'lidstaten-spoor' toegevoegd aan het bestaande EU-spoor om de lidstaten meer zeggenschap over het programma te geven. Daarnaast verzochten vier lidstaten onderzoekers van hun nationale opleidingsprogramma's als deelnemer op te nemen in het 2011-cohort voor 'EPIET-geassocieerde programma's'. Dit bracht het volledige cohort in 2011 op 40 bursalen. Er werden 24 lidstaatbezoeken georganiseerd in het kader van de interne kwaliteitscontrole van de programma's EUPHEM en EPIET. Het ECDC heeft ook diverse specifieke opleidingsprogramma's georganiseerd en FEM Wiki, een handboek voor veldepidemiologie, opgesteld. In 2011 slaagde het ECDC erin volledige UEMS-accreditatie (medische nascholing) voor alle ECDC-opleidingscursussen te verkrijgen. Er werd een specifieke opleiding verzorgd voor influenza-immunisatie en de uitvoering van de aanbeveling van de EU-Raad.

Gezondheidsvoorlichting

In 2011 heeft het ECDC 122 wetenschappelijke publicaties uitgegeven. De in 2009 gelanceerde nieuwe website van het ECDC vormt een belangrijke Europese bron van informatie voor volksgezondheidsvraagstukken, met ongeveer een half miljoen bezoekers in 2011. De media vormen een belangrijk kanaal om verder te reiken dan de website en de persdienst koestert de relatie met gezondheidsjournalisten. De persdienst van het ECDC had het zeer druk tijdens de STEC-uitbraak. In 2011 vierde Eurosurveillance zijn 15-jarige bestaan. Het tijdschrift publiceerde 190 korte berichten en standaardartikelen, evenals 16 hoofdartikelen, 10 brieven en 39 andere items. Het ECDC blijft onderzoek naar gezondheidsvoorlichting ontwikkelen en lidstaten ondersteunen bij activiteiten op het gebied van gezondheidsvoorlichting door systematisch dit soort activiteiten in Europa in kaart te brengen, optimale praktijken met betrekking tot kwetsbare populaties en obstakels voor vaccinatie te delen evenals een reeks publicaties te verzorgen onder de noemer 'inzichten in gezondheidsvoorlichting'.

Partnerschappen

In 2010 besloot het ECDC zijn samenwerking met de lidstaten te versterken en te vereenvoudigen, en in 2011 werd in elk land één nationale bevoegde coördinatie instantie aangewezen. In 2011 werden verscheidene landenbezoeken georganiseerd, werd het landinformatieproject voortgezet en werd de uitvoering van het ECDC-beleid voor samenwerking met derde landen, dat in november 2010 door de raad van bestuur van het ECDC was goedgekeurd, met succes voortgezet. De samenwerking met EU-kandidaatlidstaten en potentiële kandidaatlidstaten werd verder versterkt, met nadruk op twee cruciale activiteiten: de uitvoering van het IPA-project 2009/202-963 van het ECDC, de opzet van het nieuwe ECDC-project 2011/282-291 en de ontwikkeling van een nieuw beoordelingsinstrument dat in nauwe samenwerking met de Europese Commissie/het Directoraat-generaal gezondheid en consumentenbescherming (DG SANCO) wordt opgezet. De interinstitutionele betrekkingen met het Europees Parlement, de Raad van Ministers, de Europese Commissie, andere Europese agentschappen, de Wereldgezondheidsorganisatie en tegenhangers van het ECDC in de VS, China en Canada en diverse internationale NGO's die op dezelfde of vergelijkbare terreinen werkzaam zijn, werden verder versterkt. Van bijzonder belang was de ondertekening van een administratieve overeenkomst tussen de directeur van het ECDC en de regionale directeur voor Europa van de WGO, en een bezoek aan het ECDC door een afvaardiging van het Parlement onder leiding van de voorzitter van de EP-Commissie Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (ENVI).

Leiderschap

Het ECDC is verdergegaan op de in 2010 ingeslagen weg van voor de organisatie goedgekeurde waarden: gedreven worden door kwaliteit, dienstgericht zijn en samenwerken als één verenigd ECDC-team. Er werden in totaal drie vergaderingen van de raad van bestuur en vier vergaderingen van het adviesforum georganiseerd, ondersteund via een speciaal 'extranet'.

Op 1 april 2011 voerde het ECDC belangrijke veranderingen door in de manier waarop het Centrum is opgezet om de aandacht op expertise, cohesie en flexibiliteit in ons werk te verbeteren. Na de reorganisatie verliep de uitvoering van het werkprogramma voor 2011 voor de meeste activiteiten volgens planning. Na een controle door de Interne Audit Service werd een aantal nieuwe elementen ingevoerd voor het opstellen van het werkprogramma voor 2012: deze omvatten een volledig op werkzaamheden gebaseerde begroting, doelstellingen, indicatoren en streefwaarden, en een risicobeoordeling. Het beleid inzake kwaliteitsbeheer is nu operatief met het CAF^{*}-proces dat eind 2011 in werking is gezet. Deze zelfcontrole mondt uit in vijf prioritaire activiteiten ter verbetering van de organisatorische uitvoering als onderdeel van het werkprogramma voor 2013.

^{*}Common Assessment Framework (gemeenschappelijk zelfevaluatiekader): een totaalinstrument voor kwaliteitsborging ontwikkeld door het Europees Instituut voor Bestuurskunde (EIPA) volgens het EFQM-Excellence model en dat van de Duitse Universiteit voor Bestuurskunde in Speyer.

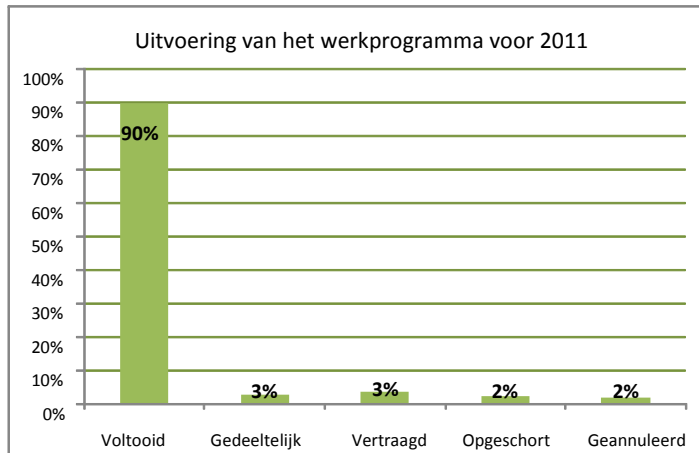
Administratie

De afdeling Resource management en Coördinatie heeft de operationele activiteiten van het ECDC het hele jaar verder ondersteund. De kernbegroting van het Centrum daalde van 57,8 miljoen EUR in 2010 tot 56,6 miljoen EUR in 2011 (-2%). In juni 2011 bracht de raad van bestuur een positief advies uit over de jaarrekeningen voor 2010 van het Centrum. Er werden nieuwe medewerkers aangetrokken zodat dit aantal tegen het eind van het jaar in totaal 270 bedroeg. Personeelszaken speelde een belangrijke ondersteunende rol bij de reorganisatie van het ECDC: opstellen van nieuwe organogrammen en personeelslijsten, benoemen van nieuwe managers en voorbereiding van de managers op hun taken door formulering van doelstellingen voor hun medewerkers. Het Centrum lanceerde zijn nieuwe interne procedure voor werving en selectie om de transparantie van het wervings- en selectieproces te verbeteren. In 2011 werden meer dan duizend dienstreizen voor ECDC-medewerkers en 238 vergaderingen georganiseerd en woonden meer dan 3000 externe deelnemers vergaderingen of besprekingen van het ECDC bij. Er werden meer dan 130 aankopen gedaan. Het ECDC investeerde in 2011 ongeveer acht miljoen EUR in ICT. De helft hiervan werd aangewend voor de ontwikkeling van operationele toepassingen voor het ECDC, zijn externe partners en de lidstaten; de andere helft is bedoeld voor onderhoud van en ondersteuning voor bestaande toepassingen en diensten. Er werden voorzieningen voor interne communicatie opgezet, ondersteund door verschillende instrumenten (intranet, nieuwsbrief) om de interne informatiestroom en de doelmatigheid van het Centrum te verbeteren.

Uitvoering van het werkprogramma voor 2011: overzicht

Het ECDC was in staat om 90% van de acties in zijn werkprogramma uit te voeren en zo het begrotingsdoel te overschrijden: de uitvoering van de begroting beliep aan het eind van 2011 96% van de verplichtingen en 76% van de betalingen.

Figuur 1: Uitvoering van het werkprogramma voor 2011 per doelstelling. Zie bijlage 1 voor de bijzonderheden.

Doel/Ziektespecifiek programma	Totaal	Voltooid	Gedeeltelijk	Vertraagd	Opgeschort	Geannuleerd
Antimicrobiële resistentie en ziekenhuisinfecties	15	13		1	1	
Opkomende en door vectoren overdraagbare ziekten	7	7				
Via voedsel en water overdraagbare ziekten en zoonosen	9	7	1		1	
Legionellose	9	8	1			
Hiv/aids, soa's en hepatitis	12	12				
Influenza	10	7		1	1	1
Tbc	8	5		2		1
Door vaccinatie te voorkomen ziekten	12	11	1			
Surveillance	9	9				
Wetenschappelijk advies	11	11				
Paraatheid/maatregelen	13	11		2		
Opleiding	8	8				
Gezondheidscommunicatie	14	13	1			
Partnerschappen	9	8				1
Leiderschap	9	8			1	
Administratie	21	20	1			
TOTAAL	176	158	5	6	4	3
%	100%	90%	3%	3%	2%	2%